

Hunduppfödarens kunskap och informationsförmedling till valpköpare

---

Lovisa Kallerhult

Examensarbete/Självständigt arbete • 15 hp
Sveriges lantbruksuniversitet, SLU
Institutionen för tillämpad husdjursvetenskap och välfärd
Etologi och djurskydd - kandidatprogram
Uppsala 2024

Hunduppfödarens kunskap och informationsförmedling till valpköpare

Breeders' knowledge and information sharing with puppy buyers

Lovisa Kallerhult

Handledare:	Maria Andersson, SLU, Inst. Tillämpad husdjursvetenskap och välfärd
Bitr. handledare:	Elin Weber, SLU, Inst. Tillämpad husdjursvetenskap och välfärd
Bitr. handledare:	Hanna Lindqvist, SLU, Inst. Tillämpad husdjursvetenskap och välfärd
Examinator:	Claes Anderson, SLU, Inst. Tillämpad husdjursvetenskap och välfärd
Omfattning:	15 hp
Nivå och fördjupning:	Grundnivå, G2E
Kurstitel:	Självständigt arbete i biologi
Kurskod:	EX0894
Program/utbildning:	Etologi och djurskydd - kandidatprogram
Kursansvarig inst.:	Institutionen för vatten och miljö
Utgivningsort:	Uppsala
Utgivningsår:	2024
Omslagsbild:	Lovisa Kallerhult
Upphovsrätt:	Alla bilder används med upphovspersonens tillstånd.
Nyckelord:	hunduppfödare, uppfödarutbildning, kunskap, valpköpare, djurhållning, valputveckling

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap
Institutionen för tillämpad husdjursvetenskap och välfärd

Abstract

As a new puppy buyer there is a plethora of information available and the breeder might be a natural source of information and support. The aim of this study was to investigate how breeders acquire their knowledge, how they convey this information to the puppy buyers and if there are any follow ups planned. Another aspect covered was to what extent breeders are informing puppy buyers on different topics and if the breeders are taking any precaution in securing the retention of the information given. Data was collected through a survey made available online via Netigate, during 2024. A total of 319 completed questionnaires were registered and the results showed that a majority of the respondents have attended some kind of education aimed towards breeders and/or have a mentor for further support. The vast majority of respondents stated that they convey the information given to puppy buyers both verbally and in text format and most of them ensure that the information given is understood and retained. In the opinion of the respondents, they are presenting information about nutrition, development stages, socialization, alone time, house-training and husbandry topics such as grooming, nail trim and even some veterinary matters, to a high degree. The deviation in extent of information given, was in regards to preventative care for dental health where the respondents didn't inform about the topic in the same extent as with the other topics. Slightly more than half of the respondents had planned follow ups with the new puppy buyers after the delivery of the puppies, and many stated that they are always available for questions or support.

Keywords: dog breeder, education, knowledge, puppy development, husbandry, information, puppy buyer

Innehållsförteckning

1. Inledning	6
1.1 Nutrition.....	7
1.2 Allmän hälsa, skötsel och veterinärvård	8
1.3 Träning, beteende och socialisering	9
1.4 Övrigt.....	11
2. Syfte och frågeställningar.....	12
3. Metod.....	13
3.1 Litteratursökning	13
3.2 Enkätstudie	13
3.2.1 Urval.....	13
3.2.2 Enkätens utformning och distribution	14
3.2.3 Databearbetning	14
4. Resultat.....	16
4.1 Hur införskaffar uppfödare sin kunskap?	16
4.2 Hur förmedlar uppfödaren sin kunskap till valpköpare	17
4.3 I vilken omfattning ger uppfödare råd till sina valpköpare	19
4.4 Vad har valpköpare svårt att ta till sig samt vanligaste frågorna	23
4.5 Planlagd kommunikation och uppföljning under valpens första år	24
5. Diskussion.....	26
5.1 Införskaffa information	26
5.2 Förmedla information	27
5.3 Motion	28
5.4 Mun- och tandhälsa	28
5.5 Nutrition.....	29
5.6 Hållbarhet och etik	30
5.7 Metoddiskussion	31
5.8 Styrkor och svagheter i litteraturen	32
5.9 Formulering och tolkning av frågor	33
5.10 Vidare studier.....	35
6. Slutsats	37
Referenser.....	38

Populärvetenskaplig sammanfattning	43
Tack	44

1. Inledning

Som presumtiv och nybliven valpägare är det mycket ny information man behöver förvärva och processa för att på bästa sätt kunna sköta sin hund. Även fast det finns information tillgänglig på internet (Kuhl *et al.*, 2021) så kan det för en nybliven valpägare vara svårt att veta vad som gäller, vilken information man ska använda och många vänder sig då till uppfödaren för att få råd och information.

På Svenska Kennelklubbens (SKK) webbplats står att "En bra uppfödare har kunskap om och ett genuint intresse för hundrasen och kan bistå dig med råd, framför allt under valpens uppväxt. Likaväl som uppfödaren ställer vissa krav på dig som valpköpare kan du också ställa rimliga krav på din blivande uppfödare" (Svenska Kennelklubben, 2023a). De ger även följande råd till aspirerande uppfödare: "Din egen uppfödare, det vill säga den person som har fött upp din tik, har säkert också stor och värdefull kunskap om din tiks familjebild både ifråga om fördelar och om svagheter. Uppfödaren kan tipsa dig om vad du bör se upp med, kanske om vilka kombinationer som kan medföra risk för olika problem, eventuellt om bland vilka hanhundar du förslagsvis ska leta täckhund etc. En bra relation till din uppfödare betyder också att du har en person med praktisk erfarenhet av uppfödning att få råd och stöd av" (Svenska Kennelklubben, 2023b). En uppfödares roll är inte enbart att ge en bra uppväxt till valparna utan även att välja lämpliga valpköpare och informera dem om vikten av fortsatt socialisering, träning (Howell *et al.*, 2015) och andra faktorer som påverkar den vuxna hundens beteende och hälsa (McMillan, 2017).

I översiktsstudien av Kuhl *et al.* (2021) undersöktes sökresultat från Google baserat på sökord från strax över 500 respondenter i en enkätundersökning i Storbritannien. Frågeställningen de fick svara på var "Om du precis skaffat en hund för första gången och vill söka på internet efter information om hur man tar hand om den, vilka fraser eller sökord skulle du använda i din sökprocess". Utifrån deras sammanställning kan man utröna 16 fokusområden: nutrition, allmän hälsa, koppelgående och grundläggande träning, pälsvård, kloklippning och tandvård, vaccinationer, beteenden, rumsrenhetsträning, sällskap och socialisering, motion, leksaker och berikning, avmaskning och profylax mot insekter och parasiter, kastration/sterilisering, microchipping och registrering, burträning, resa med hund samt försäkringar.

Man kan anta att detta är informationspunkter som är relevanta för uppfödare att kunna förmedla kunskap om till presumtiva valpköpare. Det finns mycket fakta som är relevant för hundens välfärd och som nya ägare måste ta till sig, och här nedan kommer en beskrivning av några viktiga delar.

1.1 Nutrition

Valpens tillväxt och generella hälsa påverkas av såväl arv, miljö och nutrition och det är viktigt att valpköparen får information om utfodring som är korrekt för arten, anpassad efter valpens ras och beräknade vuxenvikt (Hawthorne *et al.*, 2004; Larsen, 2010). Case *et al.* (2011) skriver att valpar ska utfodras med lättsmält, näringstätt foder anpassat för tillväxt. Man bör undvika fri tillgång på foder utan istället servera tre till fyra måltider per dag tills valpen nått 4 till 6 månaders ålder, därefter servera två eller fler mål per dag (Case *et al.*, 2011). Många hundar uppvisar förmågan att hastigt konsumera stora mängder mat, vilket är ett beteende och en fysiologisk funktion som gynnade flocklevande rovdjur när de gemensamt fällde stora byten och hade social konkurrens om födan från sina flockmedlemmar, men dessvärre leder samma beteende i dagsläget till stor risk för fetma om hunden har fri tillgång på mat (Bradshaw, 2006). Att överutfodra en växande valp resulterar dessutom i en ökad mängd fettceller och total mängd kroppsfett under resten av hundens liv (Case *et al.*, 2011). Fodergivan bör vara den mängd som hjälper valpen att uppnå genomsnittlig tillväxthastighet för rasen samtidigt som den hålls slank (Case *et al.*, 2011).

Energibehovet och tillväxthastigheten förändras under valpens uppväxt, den kräver nära 3 gånger en vuxen hunds behov vid avvänjning jämfört med ca 1.2 gånger en vuxen hunds behov när valpen börjar närma sig den beräknade vuxenvikten (Hawthorne, 2004). Man bör undvika överutfodring i syfte att maximera tillväxthastigheten (Case *et al.*, 2011). Detta är särskilt viktigt för storvuxna raser, även om de har genetiska förutsättningar att växa snabbt är det inte kompatibelt med hälsosam utveckling och tillväxt av skelettet (Larsen, 2010). Anpassade energinivåer och kalciuminnehåll är extra viktigt i foder till storvuxna raser, felaktig utfodring kan öka risken för bland annat armbågsledsdysplasi, höftledsdysplasi, osteokondros och andra förändringar i tillväxtzonerna (Tal *et al.*, 2018). Det rekommenderas inte att lägga till exempelvis kalcium, till en redan balanserad kost (Case *et al.*, 2011; Larsen, 2010). Valpar kan inte reglera sitt upptag av kalcium och en överdriven mängd kalcium i systemet kan orsaka missbildningar i skelettet och påverka absorptionen av andra näringsämnen, bland annat zink (Larsen, 2010).

1.2 Allmän hälsa, skötsel och veterinärvård

Enligt Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2020:8) om hållande av hundar och katter, saknr L102, nedan förkortad L102, är djurägare ansvariga för tillsyn av hunden och ska uppmärksamma missförhållanden inklusive avvikande beteenden. Hunden ska hållas tillfredsställande ren och pälsen ska skötas vid behov. Tovor, eller annat som påverkar djurets välfärd negativt, ska förebyggas och åtgärdas. Hundens klor ska inspekteras regelbundet och klippas vid behov och god tandhälsa ska upprätthållas hos hunden (4 kap. 3§ L102). Om tovor i pälsen filter ihop ökar risken för irritation och infektion i den underliggande huden, om det fortskrider kan avföring och urin fastna i pälsen och orsaka bland annat frätskador (McDonald *et al.*, 2022). Främmande föremål kan fastna i en tovig päls eller innanför filtad päls och orsaka sår (Crook, 2000). Eftersatt pälsvård kan även orsaka kroniska öron- och ögoninflammationer (McDonald *et al.*, 2022). Om klorna blir för långa kan de påverka tassens anatomi och försämra hundens förmåga att stå och gå (Crook, 2000).

När det gäller tandvård har över 80% av svenska hundar över tre år någon form av problem med tand- och munhälsan, från dålig andedräkt, plack, tandsten, tandköttsinflammation till tandlossning, abscesser, skelettinfektioner och påverkan på synen (Enlund *et al.*, 2020; Niemiec *et al.*, 2020). Tandborstning är ett bra sätt att förebygga uppkomsten och utvecklingen av dentala problem (Enlund *et al.*, 2020) och ett sätt att säkerställa att god tandhälsa upprätthålls (Harvey *et al.*, 2015). Samma författare menar även att borsta hundens tänder minskar ansamlingen av plack och bromsar utveckling av tandsten samt reducerar förekomsten av tandköttsinflammation. Att borsta hundens tänder varje eller varannan dag ger dessutom en statistiskt signifikant högre effekt på minskad ansamling av plack och bromsad utveckling av tandsten jämfört med att borsta en gång i veckan eller varannan vecka (Harvey *et al.*, 2015). Skillnader i oral morfologi mellan olika raser kan förklara varför vissa raser har ökad benägenhet att få dentala problem (Wallis *et al.*, 2020). Småvuxna samt brachycephala raser är särskilt benägna att drabbas av dentala problem, inflammationssjukdomar och tandlossning (Niemiec *et al.*, 2020). En orsak till detta är att bettförändringar kopplat till huvudets anatomi ger trängre utrymme för tänderna i munnen vilket medför fler fickor där tandsten kan få fäste, samt mindre yta skelett för tänderna att fästa i vilket i sin tur påskyndar tandlossningsprocessen (Wallis *et al.*, 2020).

Tre vaccin rekommenderas ingå i svenska vaccinationsprogrammet (Windahl & Ingman, 2009). Dessa är vaccination mot HCC (infektiös hepatit), parvovirus typ 2 samt valpsjukevirus. Vid användande av levande vaccin rekommenderas under hundens första levnadsår en vaccination vid 7-8 veckors ålder, en vaccination efter 12 veckors ålder samt en vaccination vid cirka ett års ålder (Windahl & Ingman,

2009). Samma författare menar att vaccinationer utgör en del av en god djurhållning och att det inte enbart skyddar individen utan genererar ett generellt minskat smittryck om tillräckligt många hundar är vaccinerade.

Gällande avmaskning är den generella rekommendationen att endast avmaska vid fastställd diagnos och välgrundad misstanke om parasitinfektion (Läkemedelsverket, 2014). Spolmask kan vara ett problem vid uppfödning och i kennelmiljö där smittan förs över från tik till valpar i livmodern samt under digivning (Statens Veterinärmedicinska anstalt, 2023), de kan även få i sig spolmaskägg från sin omgivning där äggen kan överleva i flera år (Victorsson, 2014). Lämpligt avmaskningsprotokoll bör följas för att undvika smitta och kontaminering, detta utarbetas i samråd mellan veterinär och uppfödare (Läkemedelsverket, 2014). Hundar som vistas i områden med hög förekomst av fästingar kan med fördel behandlas med fästingprofylax för att undvika angrepp och minska risken för överföring av fästingburna sjukdomar (Läkemedelsverket, 2014).

1.3 Träning, beteende och socialisering

De erfarenheter den växande valpen och unghunden tar med sig från sitt första levnadsår kan påverka framtida beteenden till stor grad (Seksel *et al.*, 1999; Foyer *et al.*, 2014; Costa *et al.*, 2023). Hundens beteenden förändras kontinuerligt under hundens livstid, men det är mest påtagligt under dess uppväxt (Owczarczak-Garstecka *et al.*, 2023). Under socialiseringsperioden är det centrala nervsystemets kapacitet för förändring baserat på nya erfarenheter betydligt större jämfört med möjligheten av det samma hos en vuxen hund (Dietz *et al.*, 2018). Med socialisering menas den desensibiliseringsprocess där valpen, på ett tryggt sätt, gradvis blir exponerad för situationer, miljöer, ljud, underlag, andra djur, människor och saker som den kan tänkas komma i kontakt med senare i livet (Howell *et al.*, 2015). Den tidiga socialiseringsperioden inträder vid ca 3.5 veckors ålder, efter att den neonatala perioden och övergångsperioden passerat där valpens sinnen inte är fullt utvecklade och den till nästan uteslutande del är beroende av sin mamma (Dietz *et al.*, 2018). Under socialiseringsperioden börjar valparna leka med varandra och utforska sin omgivning, om valpen inte träffar på människor och andra djur som kan komma att ingå i dess flock som vuxen, exempelvis andra hundar, andra arter, vuxna människor och barn, så kan det vara svårt för den vuxna individen att acceptera och skapa en relation till dessa (Howell *et al.*, 2015). Det är också under den här utvecklingsperioden valpar utvecklar rädslerespons mot olika intryck, vid fem veckors ålder är det vanligt att de visar starka rädslerereaktioner mot höga ljud och främmande platser men med tiden lär de sig vilka stimuli som tyder på fara och vilka som är harmlösa (Howell *et al.*, 2015). I samband med detta kan valpar även

visa rädsla mot människor, men med regelbunden positiv kontakt med människor minskar den typen av respons (Howell *et al.*, 2015), vid cirka åtta veckors ålder träder valparna in i ännu en kort fas där de är hypersensitiva mot psykologiska och fysiska stimuli och aversiva erfarenheter kan ta lång tid att komma över och i värsta fall är aversiva eller abnormala reaktioner kvar resten av hundens liv (McMillan, 2017). Under hela socialiseringsperioden är det viktigt att valpen utsätts för potentiellt aversiva stimuli i en kontrollerad form där intensiteten och proximiteten successivt ökar men håller sig under tröskelvärdet för vad som utlöser en rädlereaktion hos valpen (Dietz *et al.*, 2018). Det är därför av yttersta vikt att uppfödare lägger en god grund innan försäljning och att valpköpare är insatta i vikten av socialisering, miljöträning, hanteringsträning med mera samt att det görs på rätt sätt (McMillan, 2017). Den sena, eller andra, socialiseringsperioden sker från ca 12 veckor till sex månaders ålder eller när unghunden träder in i puberteten (Dietz *et al.*, 2018). Vid den här åldern har valparna oftast bytt hem och ansvaret för vidare socialisering och träning ligger på valpköparen. Ägares kunskaper om och förståelse för hundens beteende står i korrelation med hundens välfärd, exempel på detta är när kunskapsbrist medför oförståelse och feltolkning av abnormala beteenden vilket i sin tur kan resultera i att ägare inte söker vård när det behövs (Owczarczak-Garstecka *et al.*, 2023). Likaså kan oönskade beteenden vara en signal på underliggande problematik som negativt påverkar hundens välfärd (Howell *et al.*, 2015).

Även om valpen får en optimal uppväxt hos uppfödaren kan senare dåliga erfarenheter underminera den grunden (Dietz *et al.*, 2018). Att valpköparen är väl införstådd med åldersspecifika utvecklingssteg, socialiseringsbehovet och träning anpassad till individen stärker både bandet mellan hund och ägare samt förbättrar välfärden för hunden (Owczarczak-Garstecka *et al.*, 2023). Howell *et al.* (2015) beskriver minskning av oönskade beteenden hos vuxna hundar om de som valpar deltagit i valpkurser. Även Dietz *et al.* (2018), samt McMillan (2017) lyfter att rådgivning från experter till valpägare, kring hundars beteenden och utveckling, är ett effektivt sätt att minska förekomsten av beteendeproblematik hos den vuxna hunden och detta bör vara proaktiv praxis även om det självklart finns fler parametrar som inverkar förekomsten av oönskade beteenden hos den vuxna hunden. Vilken träningsmetod man använder inverkar på hundens beteende, flertalet studier (Hiby *et al.*, 2004; Arhant *et al.*, 2010; Deldalle *et al.*, 2014) visar att hundar som tränas med positiv förstärkning uppvisar minskad nivå av beteenden som indikerar stress (låg kroppshållning, snabba slickande kring munnen, med mera) samt mindre förekomst av oönskade beteenden jämfört med hundar som tränats med negativ förstärkning. Utfallet av valpkurser och så kallade ”Puppy parties” påverkas till stor del av organisatörens kunskap, erfarenhet och förmåga att förmedla information och läsa hundspråk (Howell *et al.*, 2015). Om det inte är välmatchade grupper på en valpträff där valparna släpps lösa tillsammans, så

kallade Puppy Parties, kan erfarenheten ge en negativ effekt (Page, 2014) då den är för påfrestande och på en för hög stressnivå för att ge önskad socialiseringseffekt (Howell *et al.*, 2015). Valpkurser med genomtänkt kursplan, utbildad instruktör och strukturerade övningar stärker bandet mellan ägare och hund (Howell *et al.*, 2015) och hundar som genomgått lydsträning uppvisar i mindre omfattning problembeteenden och oönskade beteenden (Clark *et al.*, 1993).

Att flytta till ett nytt hem kan vara stressande för en liten valp och ofta sker detta i samband med att de även skiljs åt från tiken och syskonen (Cannas *et al.*, 2010). Valpar som lämnas ensamma hemma strax efter att de flyttat till sitt nya hem kan reagera på separationen på olika sätt, en del leker, andra uppvisar passiva beteenden och vissa vokaliserar, biter på saker i sin omgivning och uppvisar stressrelaterade beteenden såsom att slicka sig runt munnen, gäspningar och kliande (Frank *et al.*, 2007). Att uppvisa motreaktioner till en separation genom exempelvis vokalisering är genetiskt predisponibla beteenden vars syfte är att återförena valpen med sin mamma eller andra flockmedlemmar och på så sätt säkerställa dess säkerhet (Cannas *et al.*, 2010). Det är alltså inte ett onormalt beteende men kan vara oönskat och klassas som ett problembeteende ur ett humant perspektiv och även medföra försämrad välfärd för hunden (Dietz *et al.*, 2018).

Valpens kontroll över sin blåsa utvecklas successivt och rumsrenhetsträningens framgång påverkas av både fysisk mognad och träning (Turrell, 2016). Att valpköpare vet detta ökar sannolikheten att de ser rumsrenhet som en progressiv process, de har bättre förståelse för valpen och upplever därmed inte frustration i samma utsträckning (Owczarczak-Garstecka *et al.*, 2023).

1.4 Övrigt

I Sverige har vi inte ett behov av tidig kastration för populationskontroll (Sveriges Veterinärförbund, 2021). Anledning till kastration/sterilisering kan istället vara att minimera risken för hälsoproblem såsom livmoder inflammation och juvertumörer hos tikar (Urfer *et al.*, 2019), samt minska förekomsten av oönskade beteenden, ofta kopplade till testosteron däribland urinmarkeringar inomhus, stress kring löptikar, juckande (Björkman & Ericsson, 2022; Roulaux *et al.*, 2023) och uppnå minskad förekomst av könsbunden aggression hos hanar (Urfer *et al.*, 2019). Studier har emellertid påvisat ökad risk för förhöjd förekomst av aggressivt beteende mot främlingar hos hundar som kastrerats före ett års ålder (Farhooody *et al.*, 2018). En annan riskfaktor kopplad till tidig kastration är en ökad risk för ledproblem och vissa typer av cancer (Hart *et al.*, 2020).

2. Syfte och frågeställningar

Syftet med den här studien är att undersöka hur uppfödare införskaffar sin kunskap, hur de förmedlar informationen till valpköpare och om det sker någon kontroll för att följa upp förståelse och retention hos valpköpare samt att undersöka i vilken omfattning de ger råd till sina valpköpare i olika frågor och om det sker någon uppföljning efter valparna levererats.

Frågeställningar som ska besvaras i detta arbete är:

- Hur införskaffar uppfödaren sin kunskap?
- Hur förmedlar uppfödaren sin kunskap till valpköpare och genomförs någon uppföljning?
- I hur stor omfattning ger uppfödaren råd till valpköparen i olika frågor?

3. Metod

Flera av fokusområdena från studien av Kuhl *et al.* (2021) låg till grund för framtagandet av enkäten till detta examensarbete då det är information presumtiva valpköpare kan eftersöka och/eller ha ett behov av att veta för att säkerställa skötsel och välfärd hos sin hund.

3.1 Litteratursökning

Inför bakgrunden och skapandet av enkäten genomfördes sökningar efter vetenskapliga artiklar som ansågs vara relevanta i förhållande till frågeställningarna i detta kandidatarbete i biologi. Merparten av artiklarna fanns genom generella sökningar på Google Scholar och urvalet baserades på relevans till frågeställningarna och fokusområdena i studien av Kuhl *et al.* (2021) utifrån titel och abstract. Ytterligare litteratur hittades genom källhänvisningar i relevanta artiklar och facklitteratur samt genom rekommendation från handledare med flera.

3.2 Enkätstudie

För att kunna besvara frågeställningarna i studien skapades en elektronisk enkät med hjälp av det webbaserade enkätverktyget Netigate. Enkäten var tillgänglig mellan 23-06-09 och 23-06-30.

3.2.1 Urval

Enkäten riktades till svenska hunduppfödare som haft ansvar för minst två kullar (närvarat vid valpning, skötsel av valpar, kontakt med valpköpare, registrerad som uppfödare till kullen om aktuellt). Uppfödaren skulle ha haft minst en kull inom de senaste fem åren. Anledningen till tidsbegränsningen var att respondenterna skulle ha handhavandet kring uppfödningen relativt färskt i minnet. Enkätsvaren kunde ej härledas till en specifik person.

Innan enkäten publicerades genomfördes ett test på en mindre grupp (sex stycken) hundägare för att kontrollera att frågeställningarna var tydliga och att inget kunde missförstås. Enkäten korrigerades utifrån feedback från testgruppen. Personerna i testgruppen var både vanliga hundägare och uppfödare, med varierande vana att utforma och svara på enkäter. Detta för att feedback skulle komma på såväl enkätens utformning samt innehållet.

3.2.2 Enkätens utformning och distribution

I introduktionstexten till enkäten framgick det att undersökningen var underlag för ett kandidatarbete inom biologi, att svaren var anonyma och att ingen ersättning utgick för deltagande i studien. Introduktionstexten förklarade även att den insamlade datan kan komma att användas i vidare studier vid SLU. Vidare innefattade introduktionstexten syftet med enkäten och målgruppen den riktade sig till och respondenterna fick ge samtycke för deltagande och för personuppgiftsbehandling i studentarbete. Efter det så delades enkäten upp i fyra delar. Första delen avhandlade generell information om uppfödaren och förfarandet av uppfödningen. Den andra delen berörde kunskapsinförskaffande, var uppfödaren förvärvat sin kunskap. Tredje delen tittade närmare på specifikt foderrelaterade frågor och den fjärde delen efterfrågade i hur stor utsträckning uppfödaren informerade valpköparen om olika aspekter av hundägandet, till exempel men ej begränsat till träning, utvecklingsfaser, skötsel och utfodringsråd. I det fjärde stycket berördes även frågeställningar om hur uppfödaren säkerställer att valpköpare fått all information de anser vara viktig och vilken sorts information valpköpare tenderar ha svårt att ta till sig.

Frågorna i enkäten var antingen ja/nej-frågor, graderade svarsalternativ från 1 till 6 där svarsalternativ 1 motsvarade att information gavs ”i mycket liten utsträckning” och svarsalternativ 6 motsvarade att information gavs ”i mycket stor utsträckning”, samt öppna frågor med utrymme för svar i fritext, detta för att få en blandning av kvalitativa och kvantitativa data. Samtliga frågor var obligatoriska bortsett från följdfrågor till specifika svarsalternativ i tidigare frågor. Totalt innehöll enkäten 89 frågor, inklusive eventuella följdfrågor.

Enkäten publicerades med offentlig synlighet på författarens privata Facebooksida samt Instagram med önskan om att vänner, bekanta och följare skulle dela vidare. Facebookinlägget delades över 100 gånger, både som inlägg på andra personers Facebook-konton samt i uppfödargrupper och rasklubbar på Facebook.

3.2.3 Databearbetning

Efter en sammanställning via enkätverktyget Netigate, bearbetades datan vidare i Microsoft Office Excel. I vissa fall kombineras svarsalternativ 1-3 ihop under “liten

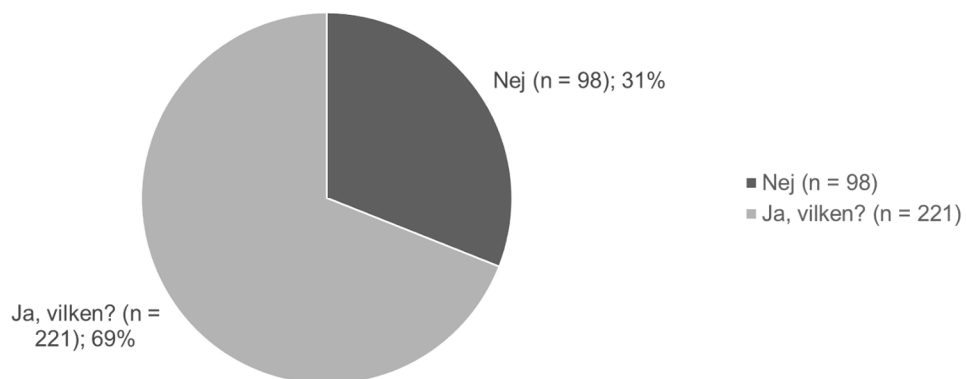
utsträckning” och svarsalternativ 4-6 under “stor utsträckning”. Data sammanställdes och presenteras i procent i resultatdelen.

4. Resultat

Totalt 460 respondenter påbörjade enkäten varav 319 personer slutförde den. Det var enbart data från fullständiga svar som togs med i analysen (n=319).

4.1 Hur införskaffar uppödare sin kunskap?

De flesta av respondenterna hade gått någon typ av uppödareutbildning (Fig.1) och på följdfrågan vilken utbildning de gått svarade en majoritet av dessa i fritext att de hade gått hela eller delar av SKKs uppödareutbildning. Några hade gått motsvarande utbildning hos Danska respektive Norska kennelklubben. Övriga utbildningar som angetts var universitetsutbildningar såsom husdjursagronom, master i animal science med inriktning mot avel och etologi, veterinär, sport och sällskapsdjur samt djursjukvårdare. Några hade gått gymnasiala utbildningar till djurvårdare samt uppgav Zoorf som utbildningsarrangör och ytterligare några hänvisade till privata aktörer som utbildningsarrangörer.

Figur 1. Procentuell fördelning av respondenter som gått någon uppödareutbildning (n=319).

Utöver uppödareutbildning efterfrågade författaren var respondenterna inhämtar sin kunskap och den främsta källan var uppödarekollegor och/eller mentorer. Av respondenterna var det 79% som angav att de i stor utsträckning (48% i mycket stor utsträckning) införskaffade kunskap från uppödarekollegor och/eller mentorer. 60% av respondenterna skaffade i stor utsträckning kunskap från veterinär och djurhälsopersonal i form av bokad rådgivning, föreläsningar med mera. 96% av

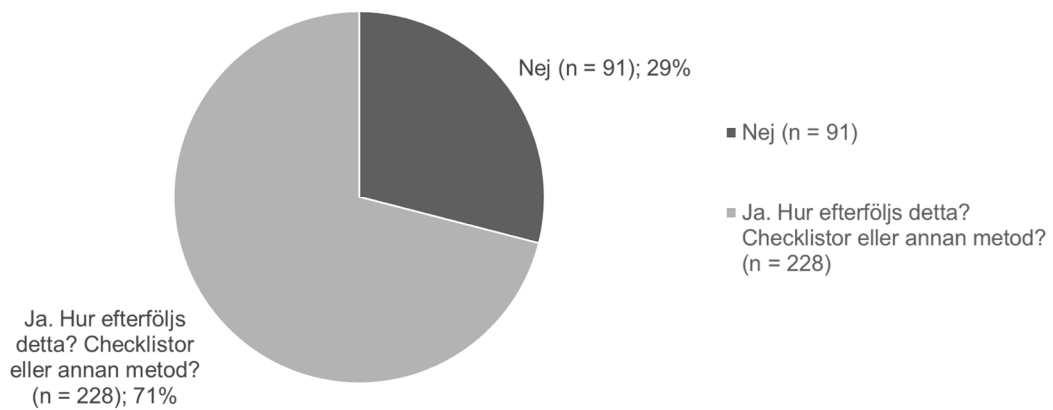
respondenterna uppgav att de i liten utsträckning (72% i mycket liten utsträckning) införskaffade sig kunskap från djurbutiker. Populärvetenskapliga tidskrifter utgjorde inte en särdeles stor källa till information enligt respondenterna. 39% angav att de till stor del tillskansar sig information från tidningar som Hundsport, Hundsport Special, Brukshunden, Härliga Hund, Min Jakthund med mera. En större andel, 52% av respondenterna, uppgav att de till stor del införskaffade kunskap genom vetenskapliga artiklar ("peer reviewed" artiklar från sökmotorer som exempelvis Google Scholar). 60% uppgav att de i stor utsträckning erhöll information från rasklubben. Detta kunde vara bland annat i form av artiklar på hemsidan eller föreläsningar i rasklubbens regi. Privatpersoners hemsidor, forum samt sociala medier såsom Facebook, Instagram, Tiktok med mera var inte en framträdande källa till information. 86% av respondenterna angav att de i liten utsträckning använde hemsidor och forum för att införskaffa kunskap. För sociala medier var motsvarande siffra 80%.

Utöver dessa källor till information uppgav respondenterna att de även inhämtade kunskap från litteratur, forskning från bland annat SLU, samt föreläsningar från fristående aktörer.

4.2 Hur förmedlar uppfödaren sin kunskap till valpköpare

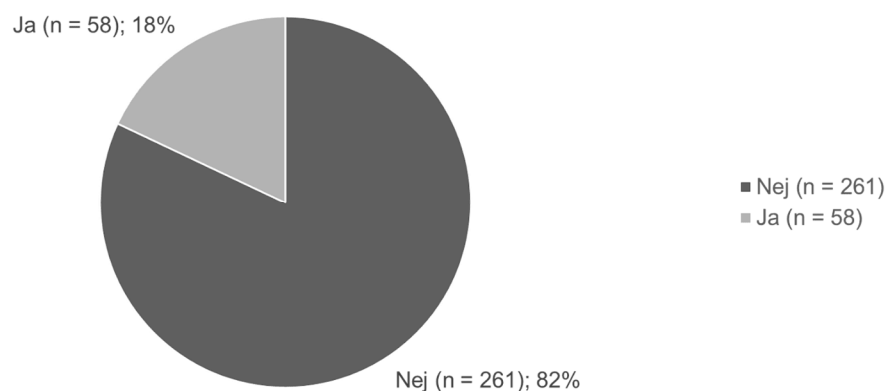
På frågeställningen om i hur stor utsträckning uppfödaren förmedlar sin kunskap till valpköparen muntligt respektive skriftligt, svarade en majoritet att de använder båda metoderna i stor utsträckning. 97% uppgav att de i stor utsträckning informerade muntligen (72% i mycket stor utsträckning) och 91 % att de i stor utsträckning förmedlade information skriftligen (varav 59% i mycket stor utsträckning).

Merparten av respondenterna uppgav att de säkerställde att valpköpare tagit del av informationen de förmedlat (Fig. 2). I fritextsvar uppgavs sättet för att konfirmera retentionen av informationen vara bland annat checklistor, upprepning av informationen, följdfrågor, gemensam genomgång av kompendium, inför och vid leverans av valp. Många respondenter hade löpande kontakt med valpköpare efter leverans genom exempelvis privata chattgrupper för hela kullen där spörsmål och information kunde lyftas och upprepas.

Figur 2. Diagram över fördelningen av respondenterna som säkerställer att valpköpare tar del av informationen eller inte (n=319).

Vid frågan om uppfödare kunde tänka sig att sälja till presumtiva valpköpare utan kunskap om hundens grundläggande behov svarar 82 % nej (Fig. 3). I följande fritextfråga “Hur säkerställer du skötsel/välfärd om köparen inte innehar önskad kunskap innan köp” var det 37 av 274 respondenter som uttryckligen skrev att de inte skulle sälja.

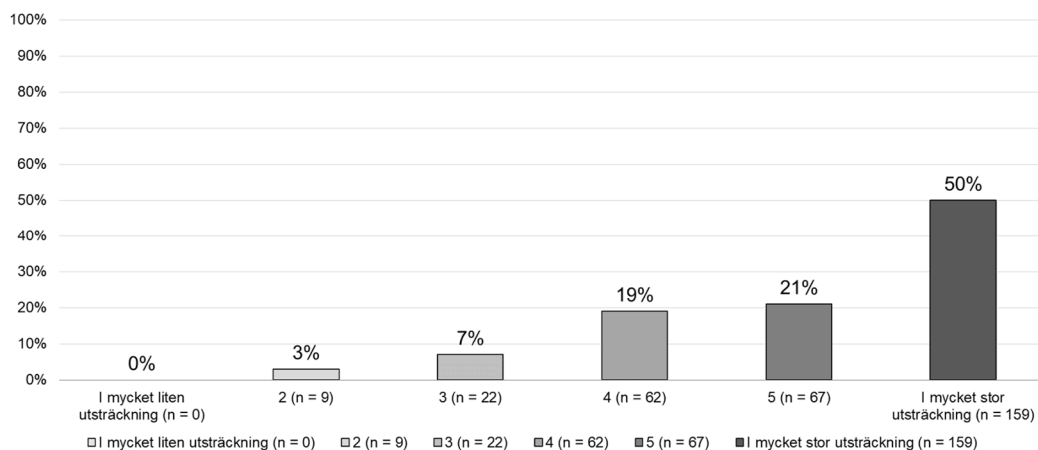

Figur 3. Diagram över fördelningen av respondenterna som säljer eller inte säljer till valpköpare utan grundläggande kunskaper om hundens behov (n=319).

4.3 I vilken omfattning ger uppfödare råd till sina valpköpare

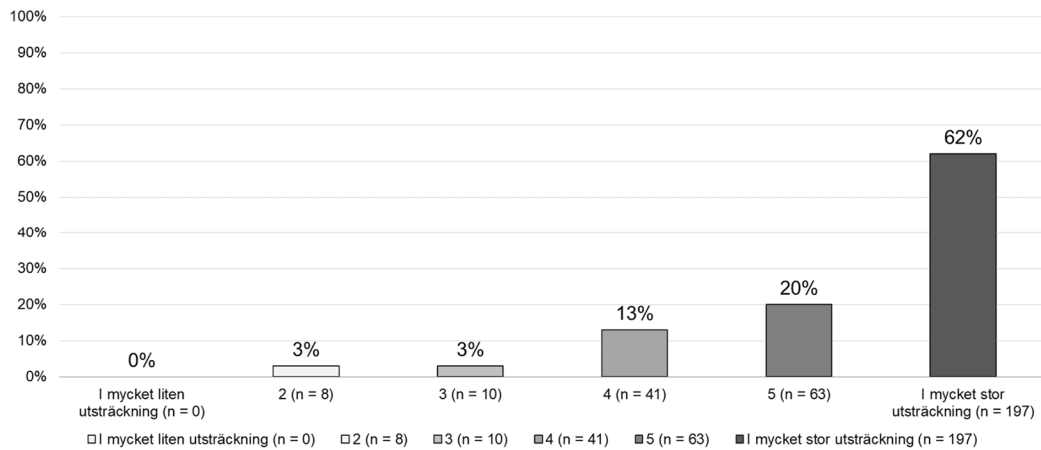
När det gäller rådgivning om utfodring såsom mängd foder per dag/per mål, utfodringsfrekvens, vad valpköpare bör göra vid fodervägran samt hur ett foderbyte bör gå till, var uppfödarna mycket engagerade och över 50 procent svarade att de gav mycket detaljerade råd på samtliga av dessa punkter. Framförallt mängden foder per dag/per mål samt hur ofta valpen ska få mat är genomgående punkter som uppfödare var noga att informera sina valpköpare om. Enbart 6 procent uppgav att de i låg omfattning informerade om detta. När det gäller foderbyte samt om valpen slutar äta var det 11% respektive 17% som i låg omfattning informerade om detta. Överlag kan sägas att uppfödare ansåg att de i stor utsträckning informerade sina valpköpare om foderrelaterad information.

Respondenterna uppgav att de i stor utsträckning (90%, varav i mycket stor utsträckning 50%) gav råd om valpens utvecklingsfaser och hur valpköparen kan påverka valpens beteende och reaktioner (Fig. 4).

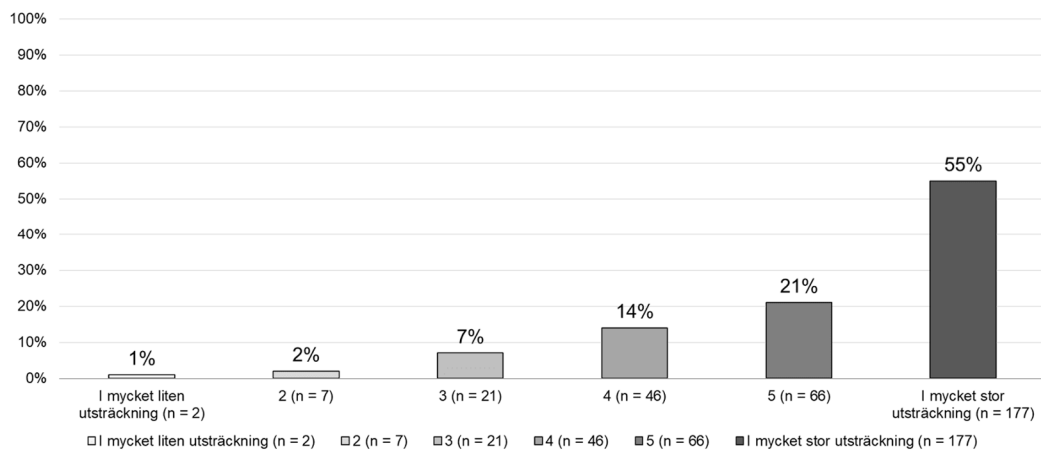
Figur 4. Diagram över respondenternas svar på i vilken utsträckning de ger råd om valpens utvecklingsfaser och hur de kan påverka valpens beteende och reaktioner (n=319).

När det gäller rådgivning kring socialiseringsträning såsom deltagande på ”Puppy party”, valpkurser, att träffa andra hundar och människor, besöka olika miljöer med mera (Fig. 5) var det endast 6 % av respondenterna som uppgav att de gjorde det i liten utsträckning.

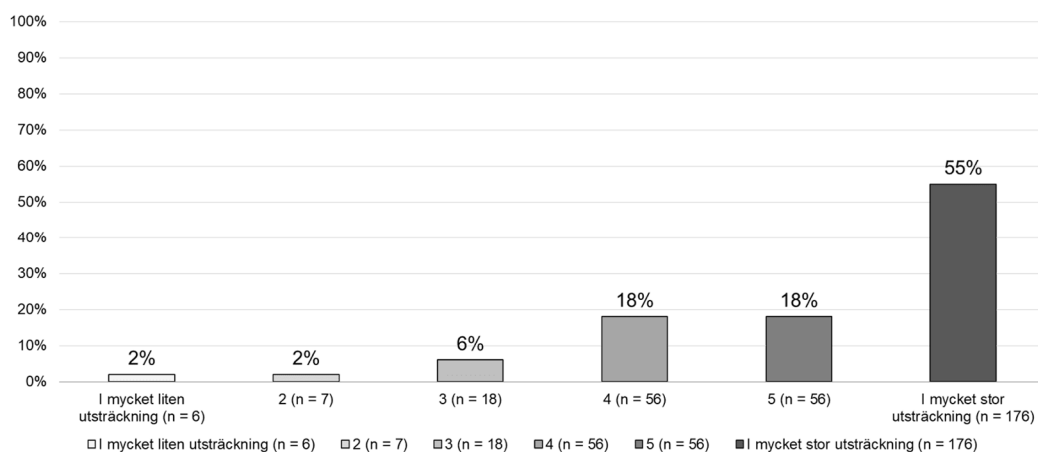
Figur 5. Diagram över respondenternas svar (n=319) på i vilken utsträckning de ger råd om socialiseringsträning av olika slag. Den totala procenten överstiger 100% på grund av avrundningsfel.

Gällande ensamhetsträning svarade 55% av uppfödarna att de i mycket stor utsträckning gav råd kring detta (Fig. 6). Det var enbart 10 % som valde svarsalternativ 1-3 vilka motsvarar liten omfattning av rådgivning inom ämnet.

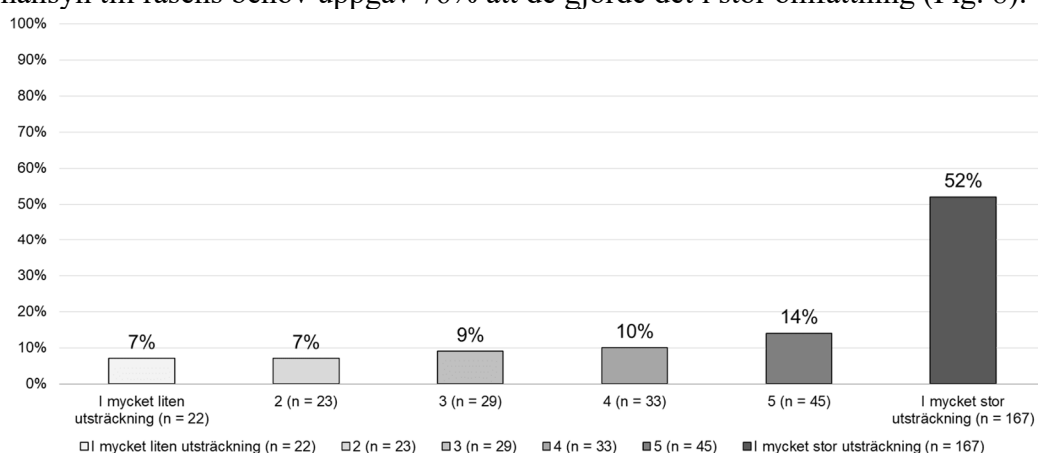
Figur 6. Diagram över respondenternas svar på i vilken utsträckning de ger råd om ensamhetsträning (n=319).

Respondenterna uppgav att de i stor utsträckning (91%, varav i mycket stor utsträckning 55%) gav råd om rumsrenhetsträning (Fig. 7).

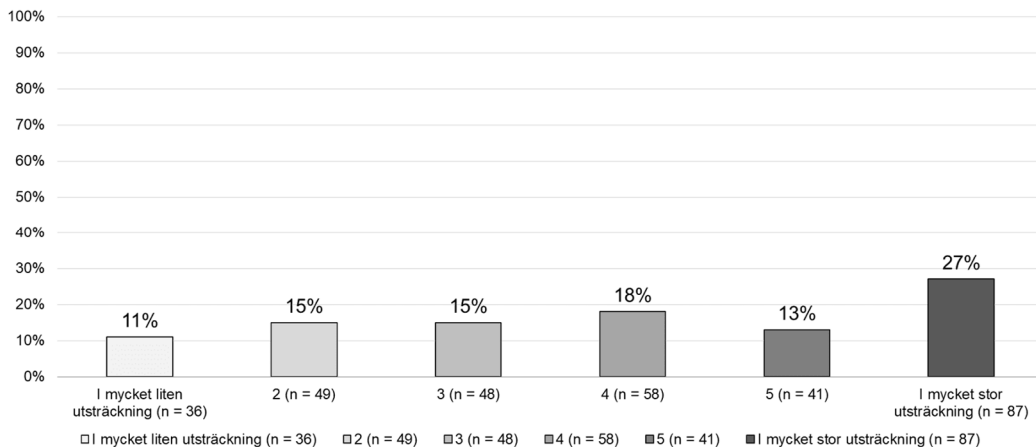
Figur 7. Diagram över respondenternas svar på i vilken utsträckning de ger råd om träning för rumsrenhet (n=319). Den totala procenten överstiger 100% på grund av avrundningsfel.

Behovet av pälsvård varierar mellan olika hundraser och på frågan om i vilken utsträckning respondenterna informerar valpköpare och ger råd kring pälsvård i hänsyn till rasens behov uppgav 76% att de gjorde det i stor omfattning (Fig. 8).

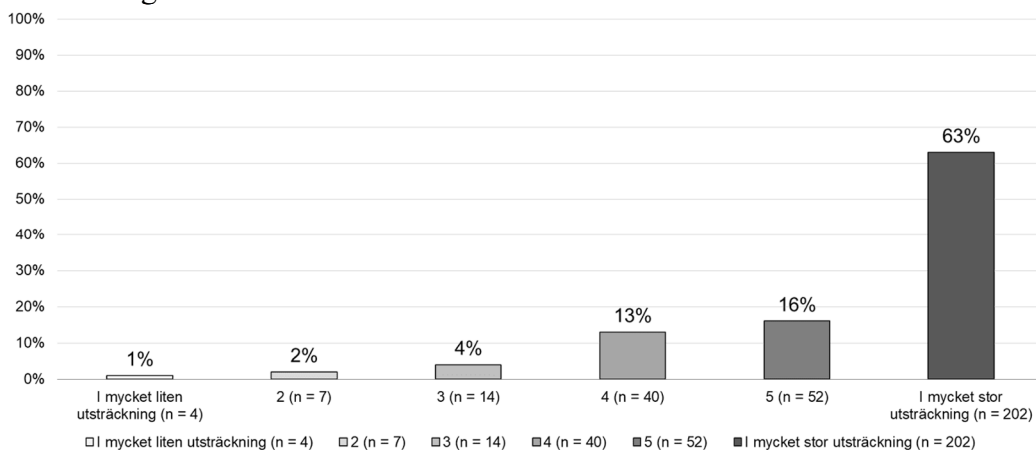
Figur 8. Diagram över respondenternas svar på i vilken utsträckning de ger råd om pälsvård i hänsyn till behovet hos din hundras (n=319). Den totala procenten når ej upp i 100% på grund av avrundningsfel.

När det kommer till rådgivning om tandborstning (Fig. 9) avviker svaren från tidigare trend kring de skötsel- och träningsrelaterade frågeställningarna. Där har 50% eller fler svarat att de i mycket stor utsträckning ger råd inom området jämfört med denna frågeställning där enbart 27% uppgav att de informerade om tandborstning i mycket stor utsträckning.

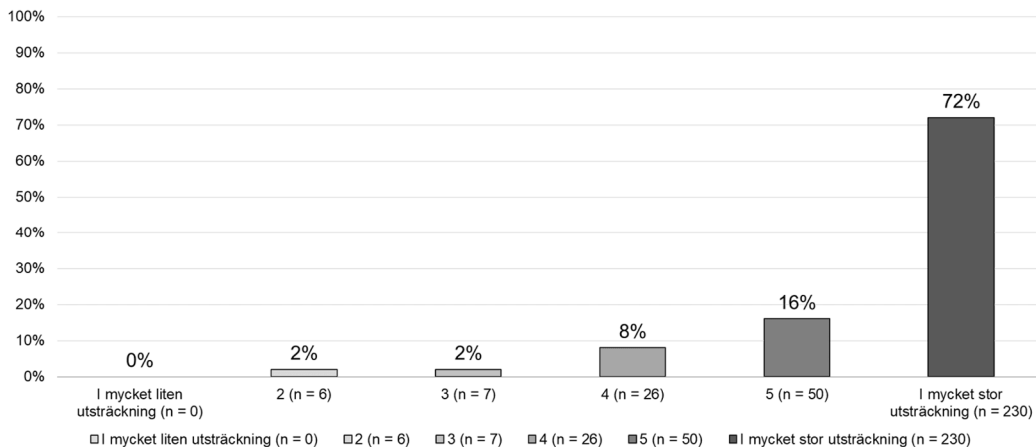
Figur 9. Diagram över respondenternas svar på i vilken utsträckning de ger råd om tandborstning. Den totala procenten når ej upp i 100% på grund av avrundningsfel (n=319).

Kloklippning är ett ämne som respondenterna gav råd om i stor omfattning (Fig. 10), endast fyra uppfödare (1%) svarade att rådgivning kring detta sker i mycket liten utsträckning. 63% uppgav att de gav råd om kloklippning i mycket stor utsträckning.

Figur 10. Diagram över respondenternas svar på i vilken utsträckning de ger råd om kloklippning. Den totala procenten når ej upp i 100% på grund av avrundningsfel (n=319).

Hela 72% av respondenterna uppgav att de i mycket stor utsträckning gav råd till sina valpköpare om veterinära angelägenheter såsom vaccinationer, avmaskning, fästingprofylax med mera (Fig. 11). Breddar vi upptagningsområdet till de som gav råd i stor omfattning täcker vi in 96% av uppfödarna.

Figur 11. Diagram över respondenternas svar på i vilken utsträckning de ger råd om veterinära angelägenheter, vaccinationer, avmaskning, fästingprofylax med mera (n=319).

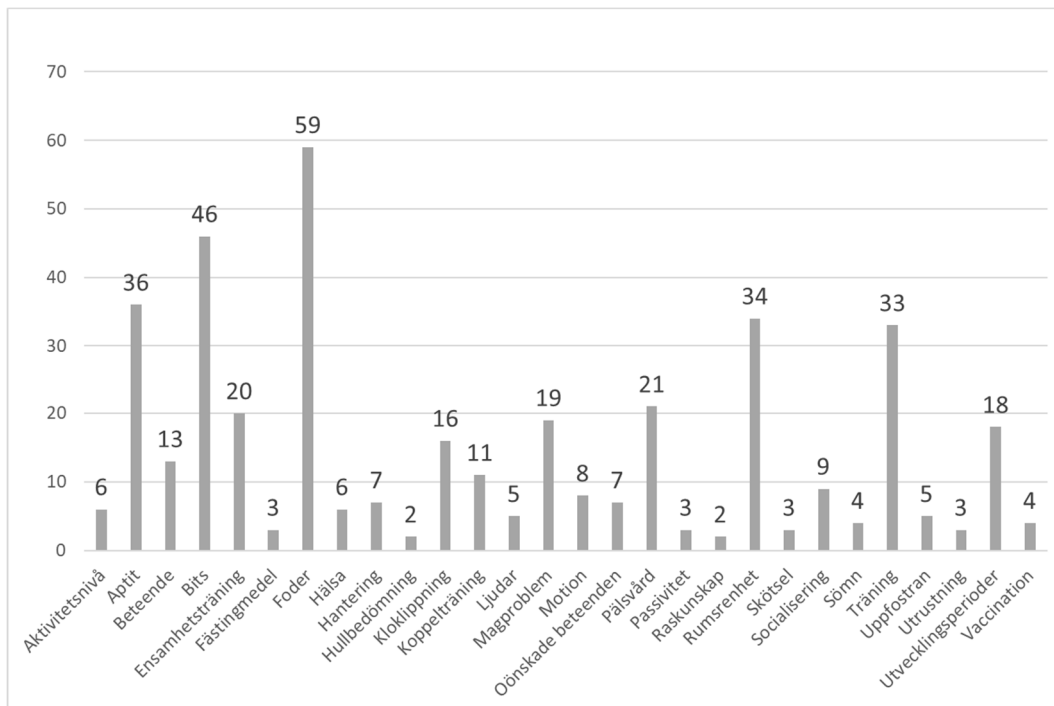
4.4 Vad har valpköpare svårt att ta till sig samt vanligaste frågorna

På fritextfrågan om det finns något som uppfödaren upplever att nya valpköpare har svårt att ta till sig, var ett axplock av de vanligaste svaren dessa:

- Hur jobbigt det faktiskt kan vara att ha en valp och hur beteendet kan förändra sig under utvecklingsfaser.
- Vikten av att påbörja ensamhetsträning tidigt och att det tar tid att få hunden att vara trygg ensam hemma.
- Hur de ska veta vilken information de ska lyssna på.
- Vilken nivå av aktivering/passivitet/motion som är lämpligt för en växande valp.
- Att det är en stor omställning för en valp att flytta till en ny familj och att beteende och vanor kan ändras drastiskt från vad de sett hemma hos uppfödaren.
- Flertal kommentarer relaterade till foder, såsom att valpköpare bytt foder tidigare än rekommenderat, att de inte vet hur mycket mat de ska ge, hur de ska få matvägrande valp att äta, med mera.

Orsaken till att valpköpare har svårt att ta till sig av denna information uppgav respondenterna tro sig bero på att det kan vara svårt att föreställa sig problem innan man upplever dem och när de väl uppstår minns man inte informationen man fått gällande den situationen. Respondenterna uppgav att det också kan vara svårt att ta in information och givna råd, om en stor andel levereras muntligt vid själva

leveransdagen. En annan orsak som uppgavs var att flera uppfödare upplevde att valpköpare inte tar till sig ny information eftersom de tycker sig redan veta hur man gör, exempelvis valpköpare som haft hund innan och gör så som de gjort innan eller tror att det ska lösa sig självt. Många respondenter uppgav också att valpköpare antropomorfiserade valpen och inte ser till hundens behov. De vanligaste frågorna respondenterna upplevde att de fick efter valparna levererats rörde sig främst kring foder, aptit, att valparna bits samt frågor kring rumsrenhet och träning (som inte specifikt innefattar ensamhetsträning, koppelgående eller motion).

Figur 12. Vanliga ämnesområden för frågor ställda till uppfödare efter leverans av valp. Siffrorna indikerar antalet gånger ämnet omnämns i fritextsvar. X-axeln visar de olika kategorierna som fritextsvaren sorterades in i.

4.5 Planlagd kommunikation och uppföljning under valpens första år

Av respondenterna uppgav 57% att de hade planlagt kommunikation med valpköpare en viss tid efter leverans. Detta kunde vara uppföljningssamtal vid viss ålder eller enligt bestämda tidsintervall, valpträffar, träningsträffar, kennelläger, uppfödar-mh (mentalbeskrivning i Svenska Brukshundklubbens regi) BPH (Beteende- och personlighetsbeskrivning hund, i Svenska Kennelklubbens regi), gemensam röntgen för samtliga valpar i kullen med mera. En del uppgav att de inte hade planlagt kommunikation men hade bra kontakt ändå, många av respondenterna skrev i fritextsvar att de alltid var tillgängliga för frågor via mail

eller telefonsamtal och att kennel-/kullgrupper på Sociala medier var ett vanligt sätt att hålla kontakten. Flera av uppfödarna svarade att de vid uppföljningen ville se valpens exteriöra utveckling och hur bettet förändrats, hur valpen reagerade på möten med människor och andra hundar. Vanliga frågor var kring vikt och mängd mat som var lämpligt att ge valpen.

5. Diskussion

Syftet med studien var att få en uppfattning om var hunduppfödare inhämtar sin kunskap, hur de förmedlar sin kunskap till valpköpare, om det skedde någon uppföljning samt i vilken omfattning de gav råd i olika frågor och om det skedde någon uppföljning efter valpen levererats. De flesta uppfödare införskaffade sin kunskap via uppfödarutbildningar samt att de hade en mentor att vända sig till med spörsmål. Överlag uppfattade uppfödare sig att i stor omfattning informera och ge råd om såväl valpens utfodring, utvecklingsfaser, socialiseringsbehov, ensamhetsträning, rumsrenhetsträning, skötsel (förutom tandborstning) och veterinära angelägenheter. 97% respektive 91% uppgav att de i stor omfattning förmedlade information muntligt respektive skriftligt och 71% uppgav att de på något sätt kontrollerade att valpköparen uppfattat vilken information som förmedlats. Strax över hälften av respondenterna hade någon slags planlagd kommunikation med valpköparen efter att valpen levererats.

Enkätens innehåll baserades till stor del på artikeln av Kuhl *et al.* (2021), vilken utfördes i Storbritannien. Merparten av punkterna artikeln definierade som relevanta aspekter kopplat till skötsel av valp var även tillämpbara på svenska förhållanden. Undantaget, som inte heller togs med i enkäten eller övriga uppsatsen, var burträning då det inte är kompatibelt med svensk lagstiftning (2 kap. 1§ L102) att förvara hund i bur.

5.1 Införskaffa information

När det kommer till att införskaffa information kan man anta att det är en fördel att gå en välrenommerad utbildning då den förhoppningsvis täcker många viktiga punkter och möjliggör att man får en bred kunskap. Tar man själv ansvaret att införskaffa kunskap på egen hand gäller det att veta vilken information man behöver och vad som är pålitliga källor. Det finns en risk att viktiga aspekter missas eftersom man kanske inte ens vet om att de existerar. Att ha en, eller flera mentorer är en stor fördel eftersom det är i reflektion med yttre källor tillkortakommanden i ens kunskap kan belysas. Även här är det viktigt att man som uppfödare på ett källkritiskt sätt granskar och analyserar den information, de åsikter och ställningstaganden som en eventuell mentor förmedlar. Ergen och Kandali (2017)

beskriver att studier på egen hand istället för att få allt presenterat för sig kan vara en bättre studieform för vissa och ge en bättre konceptuell förståelse och motivation till arbetet.

Enligt 9 kap. 2§ L102 ska den som driver en tillståndskrävande verksamhet med hund (exempel på detta är att bedriva verksamheten yrkesverksamt, att hålla 10 eller fler hundar samt ha tre eller fler kullar per år) ha tillräcklig kompetens anpassad efter verksamhetens art. Kompetensen kan införskaffas genom utbildning eller motsvarande erfarenhet relevant för den djurhållning som tillståndet omfattar. L102 ger följande exempel på utbildning som kan rendera i denna kompetens: Svenska Kennelklubbens grundläggande uppfödarutbildning, kurs i hund- och kattetologi vid Sveriges Lantbruksuniversitet, Skolverkets utbildning inom ramen för naturbruksprogram på gymnasienivå eller kvalitetssäkrad utbildning bedömd av Djurbranschens yrkesnämnd (9 kap. 2§ L102).

5.2 Förmedla information

Det var en väldigt hög andel av respondenterna som uppgav att de förmedlade information muntligt och det är för uppfödaren det lättaste sättet för att säkerställa att valpköpare har fått ta del av informationen, sen är det en annan fråga hur mycket de tagit till sig och om de uppfattat informationen på samma sätt som uppfödaren avsett. Ett liknande glapp upplevde Kogan *et al.* (2009) där de undersökte veterinärers uppfattning av hur mycket djurägare förstått av information de hittat online jämfört med uppfattningen djurägarna hade av sin förståelse av ämnet. 10 % av veterinärerna ansåg att djurägarna förstått informationen korrekt medan 72 % av djurägarna svarade att informationen de läst var lätt att förstå (Kogan *et al.*, 2009). Vad valpköparna väljer att ta till sig av den förmedlade informationen, speciellt om den inte går i linje med vad andra källor till information säger, är ytterligare en faktor som kan påverka uppväxten valpen får (Costa *et al.*, 2023). Tidigare erfarenhet och kunskap hos valpköpare kan säkerligen inverka hur mottagliga de är för ny information.

Tidpunkten för när information förmedlas kan också ha inverkan på hur väl den processas, är man förväntansfull och uppspelt vid ett inläringstillfälle hämmas lagringen i korttidsminnet men det är till fördel för långtidsminnet (Noel & Riemer, 2014). Men det är lätt att ens nya valp är en distraktion under tiden som uppfödaren går genom informationen muntligt och om så är fallet processar och lagrar hjärnan förmedlad information på ett mindre effektivt sätt (Schmidt, 2020). Detta talar för vikten att på något sätt kontrollera om informationen som förmedlats uppfattats på avsett vis.

Gällande uppföljning efter leverans uppgav strax över hälften av uppfödarna att de hade planlagt uppföljning med valpköparna. Detta kan tyckas vara en låg andel, men många svarade att de hade chattgrupper på sociala plattformar och att det förenklade kommunikationsprocessen och att uppfödarna inte kände samma behov av att exempelvis skicka ut mail en gång i månaden eller vid vissa åldrar för att få återkoppling.

En djupare analys av data hade kanske visat på samband mellan uppfödare av olika raser, och i vilken omfattning de uppfödarna sökte återkoppling om aktiviteter såsom MH, röntgen då olika rasklubbar har olika rekommendationer för utvärdering och hälsoundersökningar som bör ske. Vidare hade det varit av intresse att se om det fanns någon koppling mellan att exempelvis planlägga uppföljning och om man som uppfödare gått någon utbildning.

5.3 Motion

Enkäten tog inte upp fokusområdet motion och det var en punkt som kom upp i fritextsvaren på frågan "Finns det något som du upplever är svårt för de nya valpägarna att ta till sig?". En del uppfödare upplevde att valpköpare motionerade sina valpar för tidigt eller svarade att valparna inte behöver motion. Detta är en definitionsfråga, vad räknas som motion? Case *et al.* (2011) lyfter vikten av att valpen får röra på sig ordentligt varje dag för en optimal tillväxt. Att låta den växande valpen röra sig fritt utan koppel i moderat terräng minskar risken att den utvecklar höftledsdysplasi (Krontveit *et al.*, 2012). Denna studie utfördes i vårt grannland Norge där djurhållningen kan ses som likvärdig svenska förhållanden. Urvalsgruppen var fyra storvuxna hundraser födda under en period på två år och sju månader. Studien omfattade 22,5% av kullarna av de raser som föddes i Norge under denna tidsperiod vilket kan ses som en representativ andel data. Syftet med den studien var att undersöka hur uppväxtmiljö och motion påverkade risken att hunden utvecklade höftledsdysplasi. Den tog dock inte med diet som en faktor, vilken kan ha stor inverkan på utvecklingen av höftledsdysplasi hos storvuxna raser (Larsen, 2010; Tal *et al.*, 2018). Fördelen av fri rörelse har även setts hos ungar av andra arter, föl som hålls på betesmark har lägre förekomst av osteochondros än de som växer upp rörelsebegränsade i en box (Vander Heyden *et al.*, 2013).

5.4 Mun- och tandhälsa

Trots att dentala problem är ett av de vanligaste sjukdomstillstånden som drabbar våra hundar och som kan förebyggas till stor grad med hjälp av tandborstning (Harvey *et al.*, 2015; Enlund *et al.*, 2020) så var det förvånansvärt få uppfödare som

uppgav att de informerade om tandborstning till sina valpköpare. Orsaken till detta kan vara så enkel som att merparten av uppfödarna helt enkelt inte har insikt i riskerna med att inte borsta, och hur enkelt det kan vara att förebygga. En liknande konklusion drog även Enlund *et al.* (2020) med tillägget att många hundägare har svårt att hantera hunden på ett sätt som möjliggör inspektion av tänder och munhåla samt att de eventuellt upplever svårigheter med att identifiera kliniska tecken av parodontal sjukdom. Enlunds artikel bearbetade resultatet från ett frågeformulär med över 60 000 svar, där respondenterna var registrerade hundägare hos Jordbruksverket och/eller Svenska Kennelklubben. Det får ses som en stor datamängd, och det var en svarsfrekvens på cirka 32%. Kloklippning var ett område som uppfödarna upplevde sig informera om i stor utsträckning (63% i mycket stor utsträckning) och för att förbättra välfärden hos våra djur borde tandborstningsrutinen få minst lika mycket uppmärksamhet som kloklippningen. Harvey *et al.* (2015) rekommenderar daglig tandborstning och eftersom uppfödarna överlag inte informerar om tandborstning i stor grad kan man ponera att kunskapsbristen även tyder på en bristfällighet kring detta ämne i eventuella utbildningar uppfödarna gått. Respondenterna har uppgett att de i stor utsträckning får sin information från veterinär och djurhälsopersonal och man kan följaktligen ponera att den yrkeskategorin skulle kunna ha större inverkan på att höja kunskapsnivån kring denna fråga, vilket även Howell *et al.* (2015) lyfter. Att uppfödare rutinmässigt börjar hanteringsträna valparna med avseende på framtida tandborstning vore en önskvärd utveckling som i kombination med information och rådgivning till valpköpare skulle gynna den generella tandhälsan hos den svenska hundpopulationen. Hundar av småvuxna raser är mer benägna att utveckla parodontala problem (Wallis *et al.*, 2020) och det hade varit intressant att analysera den insamlade datan för att se om det fanns något samband mellan storlek på ras respondenten födde upp och i vilken omfattning de informerade om tandborstning.

5.5 Nutrition

Fodermarknaden kan vara svår att navigera i för nyblivna valpköpare, vilken sorts mat ska valpen äta; torrfoder, våtmat, färskfoder, egenkomponerad rå mat, tillagad mat eller en kombination av flera? Vilket fodermärke är bäst? Hur mycket mat ska valpen ha och när ska man byta mat? Här vänder sig många valpköpare till sina uppfödare för att få rådgivning, vilket visade sig i enkätsvaren samt i studien av Connolly *et al.* (2014).

Uppfödarna som svarat på enkäten uppgav att de i stor omfattning informerade om foder. Foderrelaterade frågor var de mest frekventa efter att valpen levererats till sitt nya hem och detta kunde bero på att det var svårt för valpköparen att ta till sig information samt att många har åsikter om foder och det var svårt för valpköparen

att veta vem de skulle lyssna på, vilket även nämndes bland fritextsvaren från respondenterna. Enligt Laflamme *et al.* (2008) var veterinärer, familj och vänner samt media de främsta källorna till information om hundfoder. Liknande resultat visar Connolly *et al.* (2014) där veterinärer, hemsidor (ej veterinära) samt familj och vänner var de tre vanligaste kategorierna av källa till information om hundars nutrition.

Utformningen av frågeställningarna i enkäten, kopplat till frågor som uppkom efter leverans, gav inte utrymme till att klargöra syftet kring varför kontakt togs gällande bland annat nutritionsfrågorna. Det kan ha varit allt från att valpköparen inte förstått informationen som förmedlats till att de bekräftade hur råden de fått fungerat.

5.6 Hållbarhet och etik

Det är inte enbart hundens nutritionsbehov och rekommendationer från uppfödare eller andra parter som väger in vid val av foder. Yavor *et al.* (2020) beskriver att det är djurfoder som har den största miljöpåverkan när det gäller vårt hållande av hund som sällskapsdjur, specifikt uppfödning av produktionsdjur, tillverkning av foderförpackningar (främst konservburkar), samt transporter. Denna studie var utförd i Tyskland och författarna nämnde även liknande förhållanden för EU, den kan antas vara tämligen representativ även för Sverige. Delar av produktionsdjurets slaktkropp som inte går till humankonsumtion benämns som biprodukt och en stor del av den produkten går till tillverkning av djurfoder. I Sverige 2022 användes 72% grisars uppskattade vikt till humankonsumtion (Al-Zahari *et al.*, 2022). Ur ett etiskt och miljömässigt hållbarhetsperspektiv kan djurfoder ses som ett bra användningsområde för organiskt material som annars kanske skulle gå till destruktion. Likaså kan det ses som bidragande faktor till ekonomisk hållbarhet då det skulle vara väldigt dyrt att föda upp produktionsdjur enkom för produktion av djurmat.

Att ökad kunskap hos hundägare förbättrar hundens välfärd är konstaterat (Owczarczak-Garstecka *et al.*, 2023) och det finns ett behov av bättre utbildning av presumtiva valp- och eller hundköpare (Kuhl *et al.*, 2022). Tittar vi på ett etiskt och samhällsligt perspektiv så ligger ett stort ansvar hos uppfödare att ge valparna bästa förutsättningen att få ett bra liv, både genom val och hantering av avelsdjur, skötsel av valparna, utvärdering av valpköpare, matchning valp och köpare, stöd till valpköpare och uppföljning av avelsarbete (Howell *et al.*, 2015; McMillan, 2017). Genom att ta hänsyn till dessa faktorer och hålla sig uppdaterade kring vetenskapliga rön och etiska riktlinjer kring hundavel kan hunduppfödare bidra till en mer etisk och hållbar praxis som främjar hundarnas välfärd och livskvalitet. En etisk analys kan vara val av avelsdjur som inte främjar extrem anatomi, samt att

överväga efterfrågan på den rasen man föder upp och sannolikheten att man kan hitta lämpliga valpköpare innan man väljer att ta en kull. E. Garmelius på Hundstallet (personligt meddelande, 22 april 2024) uppgav att de upplevt en markant ökning på inkomna hundar under de senaste åren. Under 2022-2023 sågs en ökning på 45% och jämförs januari-mars 2023 mot samma period 2024 skedde en 30% ökning av antalet inkomna hundar. Hundstallet tror att orsaken till detta dels är fler hundar i samhället och säger att man även kan se en pandemieffekt kopplat till okunskap. Många hundägare vet helt enkelt inte hur man ska ta hand om sin hund på bästa sätt. Detta har medfört att allt fler hundar inkommit till Hundstallet i sämre fysiskt skick. Lågkonjunkturen har påverkat att fler har svårt att ge sina hundar den veterinärvård som de behöver och allt fler hundar är dessutom oförsäkrade, enligt Hundstallet. Uppfödare kan spela en viktig roll i denna fråga genom att upplysa valpköpare om de skyldigheter de har för att säkerställa god djurvälstånd.

Rapporter om flertalet hundattacker har aktualiserat diskussionen kring farliga hundar och Statskontoret har på uppdrag från Regeringen utvärderat länsstyrelsernas och Polismyndighetens verksamhet enligt lag (11§ 2007:1150) om tillsyn över hundar och katter, samt viss verksamhet enligt djurskyddslagen (2018:1192), hädanefter kallad DL. Uppdraget har inte inkluderat uppfödarens eller djurägarens ansvar, eventuella rasförbud eller reglering av avel. Undermåligt avelsarbete där bland annat val av avelsdjur, stress under dräktigheten och åldersanpassad socialisering av valparna inte tas hänsyn till ger en ökad förekomst av aggressiva beteenden hos den vuxna hunden (McMillan, 2017; Dietz *et al.*, 2018).

5.7 Metoddiskussion

Antalet respondenter bland hunduppfödare som svarat på enkäten är tillfredsställande för att kunna dra slutsatser, Holtom *et al.* (2022) lyfter dock att svarsfrekvensen och antalet respondenter inte behöver vara en indikator på hur representativ urvalgruppen var.

Enkäten publicerades med offentlig synlighet på författarens privata Facebooksida samt Instagram med önskan om vidaredelning. Facebookinlägget delades över 100 gånger, både som inlägg på andra personers Facebookkonton samt i uppfödargrupper och rasklubbar på Facebook. Författaren valde att själv inte dela inlägget i olika intressegrupper för att minska risken att få systematiskt lika svar. Det är beaktansvärt att enkäten inte aktivt spreds utanför sociala medier och räckvidden därmed begränsats, uppfödare som inte var aktiva på sociala medier

och/eller hade limiterad internetvana hade mindre sannolikhet att exponeras för enkäten och slutföra den.

Under de 21 dagar som enkäten var öppen påbörjade 460 personer undersökningen och 319 personer slutförde den. Andelen respondenter som inte slutförde enkäten var ca 30% vilket kan ge en indikation om att enkäten var för omfattande. Den genomsnittliga svarstiden var strax under 20 minuter. Man kan ponera att en enkät som tar lång tid att slutföra kan få fler andel svar som inte är helt genomtänkta samt en ökad mängd avvikande svar som beror på en feltolkning av frågeställningen och svarsalternativen. Man kan också tänka sig tvärtom, att respondenter som tar sig an och slutför en enkät som är krävande verkligen tar sig tid att svara sanningsenligt. Huruvida de uppfödare som svarat på enkäten är en bra representation av uppfödare generellt är svårt att svara på. Det är fullt möjligt att en stor andel av de som svarade på enkäten är extra intresserade av ämnet och även är mer engagerade i att förmedla sin kunskap till valpköpare. Den enda data som kan utläsas är hur många som påbörjat enkäten men inte slutfört den, inte hur många som inte ens valt att påbörja enkäten och det är möjligt att deras svar skulle ha ändrat slutresultaten.

Kreuter *et al.* (2008) skriver om fenomenet social önskvärdhet där en del människor som deltar i undersökningar anpassar sina svar efter den uppfattade normen kring ämnet och inte nödvändigtvis ger ett svar som reflekterar den reella sanningen. I den här studien skulle detta kunna generera svar som exempelvis påskiner en större omfattning av information förmedlad och råd som getts till valpköpare eftersom att det är tämligen påtagligt att det är vad som är eftersträvarsvärt. Enkätundersökningar som denna har den felkällan att ta hänsyn till eftersom det inte sker någon validering av svaren.

5.8 Styrkor och svagheter i litteraturen

Litteraturen använd i detta arbete har valts ut för dess relevans inom respektive område. Björkman och Ericsson (2022) är ett studentarbete som tittar på svenska förhållanden gällande kastration av hanhund, vilket kan skilja sig från situationen i exempelvis USA där rutinmässig kastration är vanligt (Hart *et al.* 2020). Boken av Case *et al.* (2011) är inte "peer reviewed" och informationen kan vara något begränsad ur ett vetenskapligt perspektiv, men den ger en omfattande översikt och förklaring på fler av punkterna som är relevanta för denna rapport. Enligt Google Scholar är boken citerad över 300 gånger (2024-07-25).

Hawthorne *et al.* (2018) använder sig av en matematisk modell för att fastställa tillväxtkurvor hos raser av olika storlekar. De lyfter att utfodringsguider i regel tar hänsyn till större rasers förlängda tillväxttid (alltså tiden det tar för en hund att

uppnå vuxenvikt), men att deras studie visar på rasspecifika skillnader i tillväxt hos raser med samma förväntade vuxenvikt. Denna kunskap kan hjälpa till att ge förbättrade utfodringsguider och förhoppningsvis minska förekomsten av nutritionsbaserade tillväxtsjukdomar. En svaghet med studien var att det inte framgick vilka foder som användes till de växande valparna. De fick en variation av olika kommersiellt tillgängliga foder som var formulerade för valpstadiet och näringsmässigt kompletta, i en mängd som höll valparna i bra kroppsform och hull. Men det framgår inte om valparna av storvuxna raser fick energireducerat foder med anpassade kalciumhalter vilket behövs för att undvika uppkomst av förändringar i tillväxtzonerna (Tal *et al.*, 2018). Studien lyfter att hanar och tikar kan ha olika tillväxtmönster, och att deras modell inte tar hänsyn till det och att vidare studier behövs. Det är positivt att de ser den eventuella felkällan, däremot har de inte diskuterat antalet hundar som använts för att ta fram sin modell. I toy-kategorin har enbart tre individer använts, en hane och två tikar av rasen papillon, och då vuxenvikten på en renrasig individ kan vara allt från 1.5-5 kg (Svenska Kennelklubben, 2020) är det ett knapphändigt underlag att dra generella slutsatser från.

Farhooody *et al.* (2018) använde sig av C-BARQ som källa för data, det är ett standardiserat utvärderingstest som är framtaget för att utvärdera hundars beteenden och författarna valde ut ett antal frågor som skulle ge dem data att svara på sina frågeställningar. Fördelen med att använda detta, standardiserade test, är att respondenterna inte har några medvetna eller omedvetna värderingar kopplat till just det området författarna undersöker. Nackdelen är att frågorna inte kan justeras för att få ut exakt den information som önskas, exempelvis hur situationen i ett visst land ser ut, utan det är redan förutbestämt.

Hart *et al.* (2020) har i sin undersökning, om hur ålder vid kastration kopplat till storlek på ras kan påverka förekomsten av ledsjukdomar och cancer, ett stort antal individer med vilket är positivt. En annan styrka i rapporten är att hanar och tikar analyserats var för sig vilket både kunde visa på skillnader samt lyfta sjukdomstillstånd som var unika för könen. En nackdel var att nutrition inte lyfts i studien och det kan, som tidigare påpekats, ha en stor inverkan på förekomst av ledsjukdomar.

5.9 Formulering och tolkning av frågor

Enkäten tog inte upp specifikt vilken information som förmedlades utan enbart i vilken omfattning. En framtida studie skulle med fördel täcka den aspekten också.

Vissa frågeställningar kan vara svåra att lämna ett kvantitativt svar på och det kan rendera i en felkälla när graderade svarsalternativ gavs, exempelvis i vilken utsträckning information gavs muntligt respektive skriftligt. Samma gäller vid självskattningsalternativ där det kan vara svårt att veta vad skillnaden mellan de fem stegen från “i mycket liten omfattning” till “i mycket stor omfattning” innebär. Den typen av frågor är i relation till respondentens egen upplevelse och bedömning men eftersom att det är återkommande genom hela frågeformuläret får svaren ses som representativa för individen.

Vissa frågeställningar tolkade respondenterna annorlunda än författarens intention, exempelvis inkom det likartade svar på frågan “Har du planlagd kommunikation med valpköpare efter leverans?” och “Vilken typ av uppföljning görs under valpens första år”. De förväntade svaren på fråga 1 var i kategorin “Hur”, exempelvis: “Telefonsamtal vid 16 veckor, träff vid 6 månader, gemensam röntgen vid 12 månader” De förväntade svaren på fråga 2 var i kategorin “Vad” uppföljningen innefattar, exempelvis: viktkurva, tandstatus, eventuella rädslor med mera.

En annan frågeställning med avvikande svar var huruvida uppfödaren kan tänka sig att sälja till en presumtiv valpköpare som inte besitter kunskaper om hundens grundläggande behov. Där svarade 82 % nej, men på den efterföljande fritextfrågan “Hur säkerställer du skötsel/välfärd om köparen inte innehar önskad kunskap innan köp” gav endast ca 15% samma svar, att de inte skulle sälja. Följdfrågan skulle ha varit formulerad på annat sätt så att det framgick tydligare att det var de som svarat ”Ja” på tidigare fråga, som skulle svara.

I dagsläget har ingen liknande studie, med undersökning om uppfödarens kunskaper och hur/i vilken omfattning de förmedlar information till valpköpare, publicerats. Behov för utbildning av valpköpare finns (Kuhl *et al.*, 2022) och om de vänder sig till sin uppfödare för att få information är förhoppningen givetvis att kunskapen finns där. Det är först vid tillståndskrävande verksamhet med hund som utbildning krävs (9 kap. 2§ L102) vilket gör att i princip vem som helst med en fertil tik kan ta en kull och därmed bli uppfödare. Att vara uppfödare är i sig ingen garanti att man besitter tillräcklig kunskap för att ge avelsdjur och valpar bästa förutsättningar, samt information och stöd till valpköpare, men de kan också vara ovärderliga källor till erfarenhet och kunskap. Det här arbetet öppnar upp för vidare studier som kan öka medvetenheten om uppfödarens inverkan på livskvalitet hos hundarna och välbefinnande hos både hund och ägare. Vetenskapliga framsteg inom detta område kan påverka uppfödningsspraxis och eventuellt även lagstiftning, allt med ökad djurvälfärd som målsättning.

5.10 Vidare studier

Vidare studier skulle med fördel kunna granska innehållet på uppfödarutbildningar. Vad innehåller de, hur säkerställs deltagarnas retention av informationen som lärs ut, hur utbildningen har en koppling till svensk lagstiftning, och så vidare. 9 kap 3§ L102 fastställer ämnesområden relevanta för att uppfylla kompetenskravet för tillståndspliktig hundhållning, dit uppfödning i större omfattning räknas, det får ses som en referensram för väsentlig information en dylik utbildning bör innehålla för att deltagarna ska uppnå fullgod kompetens. Kopplat till informationen som framkommit i denna studie kan man argumentera för att en riktad utbildning för uppfödare även bör innefatta någon form av pedagogik, kommunikation eller dylikt för att på ett tillfredsställande sätt förmedla sin kunskap till valpköpare. Vidare visar resultaten från denna studie, kring information om tandborstning, relevansen av att särskilt undersöka hur omfattande den punkten bearbetas i utbildningarna. Detsamma gäller frågan om motion av valp, fritextsvaren visade på att uppfödare både anser att valpköpare motionerar sina valpar för mycket samt för lite och om informationen som ges ut inte är vetenskapligt förankrad kan det potentiellt påverka valpens utveckling och hälsa negativt.

Det hade varit intressant att göra en liknande enkätundersökning till valpköpare och efterföljande jämförande analys för att se om de tar till sig informationen i samma omfattning som uppfödare uppfattar att de gör. I en sådan studie kunde man även med fördel lägga in flertalet intervjuer för att få annan slags data att analysera jämfört med det som samlas in i en enkätundersökning. Genom att uppfödarna i en sådan studie kan få återkoppling på hur väl deras kommunikation fungerar kan de göra en bättre bedömning kring vilken information som är lättast respektive svårast att ta till sig och göra anpassningar utifrån det. På det sättet kan uppfödaren förbättra förutsättningarna att hunden de säljer får en god välfärd. Beroende på hur studien utformas kan man även se förbi de pedagogiska och kommunikativa aspekterna och även titta på innehållet kring givna råd. Om man dessutom gör en uppföljning med dessa valpköpare kan man undersöka om det finns något samband mellan hur väl informationen uppfattats samt vilken information som getts ut och eventuella önskade problem hos den vuxna hunden, eventuell omplacering, tränings- och tävlingsresultat med mera. På det sättet kan uppfödare effektivisera sin kommunikation för att minimera riskerna för välfärdsproblem.

Gällande så kallade "Farliga hundar" och Statskontorets utredning om polisens och länsstyrelsernas arbete kring tillämpningsbar lagstiftning (11§ 2007:1150;8-9 kap. DL) hade det varit intressant att se en liknande granskning i ett förebyggande perspektiv, det vill säga på uppfödare- och ägarnivå, som ett komplement till åtgärdande instanser när problemet redan uppstått. Finns tillräcklig kunskap hos uppfödaren? Hur har urvalsprocessen av såväl avelsdjur som valpköpare gått till?

Vilken information och stöttning har erbjudits valpköparen? Detta skulle vara givande ur såväl ett etiskt, socialt och ekonomiskt perspektiv då det skulle kunna ge bättre djurvälstånd och minska fallen med farliga hundar vilket både ger ett tryggare samhälle och en minskad belastning på såväl tillsynsmyndigheter samt sjukvården.

6. Slutsats

Det mest förekommande sättet för uppfödare att införskaffa kunskap var via uppfödarutbildningar samt att de hade en mentor att vända sig till med frågor. Överlag uppfattade uppfödare sig som bra på att informera och ge råd om såväl valpens utfodring, utvecklingsfaser, socialiseringsbehov, ensamhetsträning, rumsrenhetsträning, skötsel (förutom tandborstning) och veterinära angelägenheter. 97% respektive 91% uppgav att de i stor omfattning förmedlade information muntligt respektive skriftligt och 71% uppgav att de på något sätt kontrollerade att valpköparen uppfattat vilken information som förmedlats.

Referenser

- Al-Zahari, S., Trydeman Knudsen, M. & Mogesen, L. (2022) Utilizing animal by-products in European slaughterhouses to reduce the environmental footprint of pork products. *Sustainable Production and Consumption*. 37, 306-319.
<https://doi.org/10.1016/j.spc.2023.03.005>
- Arhant, C., Bubna-Littitz, H., Bartels, A., Futschik, A. & Troxler, J. (2010) Behaviour of smaller and larger dogs: Effects of training methods, inconsistency of owner behaviour and level of engagement in activities with the dog. *Applied Animal Behaviour Science*. 123, 131-142.
<https://doi.org/10.1016/j.applanim.2010.01.003>
- Björkman, K. & Ericsson, C. (2022) Hanhundskastrering - Orsaker, förväntningar och resultat. Självständigt arbete i djuromvårdnad. Institutionen för husdjurens miljö och hälsa, Sveriges Lantbruksuniversitet.
- Bradshaw, J. W. S. (2006) The Evolutionary Basis for the Feeding Behavior of Domestic Dogs (*Canis familiaris*) and Cats (*Felis catus*). *The Journal of Nutrition*. 137, 1927-1931. <https://doi.org/10.1093/jn/136.7.1927S>
- Cannas, S., Frank, D., Minero, M., Godbout, M. & Palestrini, C. (2010). Puppy behavior when left home alone: Changes during the first few months after adoption. *Journal of Veterinary Behavior*. 5, 94-100.
<https://doi.org/10.1016/j.jveb.2009.08.009>.
- Case, L. P., Daristole, L., Hayek, M. G. & Raasch, M. F. (2010) Growth. I: Canine and Feline Nutrition: A Resource for Companion Animal Professionals. Elsevier Health Sciences. <https://doi.org/10.1016/C2009-0-39175-8>
- Clark, G. I. & Boyer, W. N. (1993). The effects of dog obedience training and behavioural counselling upon the human-canine relationship. *Applied Animal Behaviour Science*. 37, 147-159. [https://doi.org/10.1016/0168-1591\(93\)90107-Z](https://doi.org/10.1016/0168-1591(93)90107-Z)
- Connolly, K. M., Heinze, C. R., & Freeman, L. M. (2014). Feeding practices of dog breeders in the United States and Canada. *Journal of the American Veterinary Medical Association*. 245, 669-676. <https://doi.org/10.2460/javma.245.6.669>
- Costa, A. G., Nielsek, T., Christley & Hazel, S. (2023) Bronfenbrenner's bioecological theory applied to puppy development: A new approach to understanding and researching puppy raising. *Journal of Veterinary Behavior*. 61, 1-7.
<https://doi.org/10.1016/j.jveb.2022.12.007>
- Crook A. (2000) The CVMA animal abuse position—how we got here. *The Canadian Veterinary Journal*. 41, 631.

- Deldalle, S. & Gaunet, F. (2014) Effects of 2 training methods on stress-related behaviors of the dog (*Canis familiaris*) and on the dog-owner relationship. *Journal of Veterinary Behavior*. 9, 58-65. <https://doi.org/10.1016/j.jveb.2013.11.004>
- Dietz, L., Arnold, A-M. K., Goerlich-Jansson, V. C. & Vinke, C. M. (2018) The importance of early life experiences for the development of behavioural disorders in domestic dogs. *Behaviour*. 155, 83-114. <https://doi.org/10.1163/1568539X-00003486>
- Djurskyddslag (2018:1192)
- Enlund, K. B., Brunius, C., Hanson, J., Hagman, R., Höglund, O. V., Gustås, P. & Pettersson, A. (2020). Dog Owner's Perspectives on Canine Dental Health - A Questionnaire Study in Sweden. *Frontiers in Veterinary Science*. 7, 298. <https://doi.org/10.3389/fvets.2020.00298>
- Ergen, B. & Kanadli, S. (2017). The Effect of Self-Regulated Learning Strategies on Academic Achievement: A Meta-Analysis Study. *Eurasian Journal of Educational Research*. 69, 55-74. <http://dx.doi.org/10.14689/ejer.2017.69.4>
- Farhoody, P., Mallawaarachchi, I., Tarwater, P. M., Serpell, J. A., Duffy, D. L. & Zink, C. (2018). Aggression toward Familiar People, Strangers, and Conspecifics in Gonadectomized and Intact Dogs. *Frontiers in Veterinary Science*. 5, 18. <https://doi.org/10.3389/fvets.2018.00018>
- Foyer, P., Bjällerhag, N., Wilsson, E. & Jensen P. (2014) Behaviour and experiences of dogs during the first year of life predict the outcome in a later temperament test. *Applied Animal Behaviour Science*. 155, 93-100. <https://doi.org/10.1016/j.applanim.2014.03.006>
- Frank, D., Minera, M., Cannas, S. & Palestrini, C. (2007). Puppy behaviours when left home alone: A pilot study. *Applied Animal Behaviour Science*. 104, 61-70. <https://doi.org/10.1016/j.applanim.2006.05.003>
- Hart, B. L., Hart, L. A., Thigpen, A. P. & Willits, N. H. (2020) Assisting Decision-Making on Age of Neutering for Mixed Breed Dogs of Five Weight Categories: Associated Joint Disorders and Cancers. *Frontier in Veterinary Science*. 7, 472. <https://doi.org/10.3389/fvets.2020.00472>
- Harvey, C., Serfilippi, L. & Barnvos, D. (2015) Effect of Frequency of Brushing Teeth on Plaque and Calculus Accumulation, and Gingivitis in Dogs. *Journal of Veterinary Dentistry*. 32, 16-21. <https://doi.org/10.1177/089875641503200102>
- Hawthorne, A. J., Booles, D., Nugent, P. A., Gettinby, G. & Wilkinson, J. (2004) Body-Weight Changes during Growth in Puppies of Different Breeds. *The Journal of Nutrition*. 134, 2027–2030. <https://doi.org/10.1093/jn/134.8.2027S>
- Hiby, E. F., Rooney, N. J. & Bradshaw, J., W., S. (2004) Dog training methods: their use, effectiveness and interaction with behaviour and welfare. *Animal Welfare*. 13, 63-69. <https://doi.org/10.1017/S0962728600026683>
- Holtom, B., Baruch, Y., Aguinis, H. & Ballinger, G. A. (2022) Survey response rates: Trends and a validity assessment framework. *Sage journals*. 75, 1560-1584. <https://doi.org/10.1177/00187267211070769>

- Howell, T. J., King, T. & Bennett, P. C. (2015) Puppy parties and beyond: the role of early age socialization practices on adult behavior. *Veterinary Medicine Research and Reports*. 6, 143-153. <https://doi.org/10.2147/VMRR.S62081>
- Kogan, L., Schoenfeld-Tacher, R., Simon, A. & Viera, A. (2009) The Internet and Pet Health Information: Perceptions and Behaviors of Pet Owners and Veterinarians. *The Internet Journal of Veterinary Medicine*. 8. <http://ispub.com/IJVM/8/1/12921>
- Kuhl, C. A., Lea, R. G., Quarmby, C. & Dean, R. (2021) Scoping review to assess online information available to new dog owners. *Veterinary Record*. 190, 385-429. <https://doi.org/10.1002/vetr.1487>
- Krontveit, P. I., Nødtvedt, A., Sævik, B. K., Ropstad, E. & Trangerud, C. (2012) Housing- and exercise-related risk factors associated with the development of hip dysplasia as determined by radiographic evaluation in a prospective cohort of Newfoundlands, Labrador Retrievers, Leonbergers, and Irish Wolfhounds in Norway. *American Journal of Veterinary Research*. 73, 838-846 <https://doi.org/10.2460/ajvr.73.6.838>
- Kreuter, F., Presser, S. & Tourangeau, R. (2008) Social Desirability Bias in CATI, IVR, and Web Surveys: The Effects of Mode and Question Sensitivity. *Public Opinion Quarterly*, 72, 847–865. <https://doi.org/10.1093/poq/nfn063>
- Laflamme, D. P., Abood, S. K., Fascetti, A. J., Fleeman, L. M., Freeman, L. M., Michel, K. E., Bauer, C., Kemp, B. L. E., Doren, J. R. V., & Willoughby, K. N. (2008). Pet feeding practices of dog and cat owners in the United States and Australia. *Journal of the American Veterinary Medical Association*. 232, 687-694. <https://doi.org/10.2460/javma.232.5.687>
- Lag (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter
- Larsen, J. (2010). Feeding Large-Breed Puppies. Compendium: Continuing Education for Veterinarians Focus on nutrition
- Läkemedelsverket. (2014). Ekto- och endoparasiter hos hund och katt - behandlingsrekommendation. Information från Läkemedelsverket supplement: 2014
- McDonald, S. E., Sweeney, J., Niestat, L & Doherty C. (2022). Grooming-Related Concerns Among Companion Animals: Preliminary Data on an Overlooked Topic and Considerations for Animals' Access to Health-Related Services. *Frontiers in Veterinary Science*. 9. <https://doi.org/10.3389/fvets.2022.827348>
- McMillan, F. D. (2017) Behavioral and psychological outcomes for dogs sold as puppies through pet stores and/or born in commercial breeding establishments: Current knowledge and putative causes. *Journal of Veterinary Behavior*. 19, 14-26. <https://doi.org/10.1016/j.jveb.2017.01.001>
- Niemiec, B., Gawor, J., Nemec, A., Clarke, D., McLeod, K., Tutt, C., Gioso, M., Steagall, P.V., Chandler, M., Morgenegg, G. & Jouppi, R. (2020) World Small Animal Veterinary Association Global Dental Guidelines. *Journal of Small Animal Practice*. 61, E36-E161. <https://doi.org/10.1111/jsap.13132>
- Noel, H. & Riemer, H. (2014) Will the Excitement Help You Remember? The Impact of Ad-Arousal on Memory. *Advances in Consumer Research*. 42, 649-651.

- Owczarczak-Garstecka, S.C., Da Costa, R. E. P., Harvey, N.D., Giragosian, K., Kinsman, R. H., Casey, R. A., Tasker, S. & Murray, J. K. (2023) It's Like Living with a Sassy Teenager!: A Mixed-Methods Analysis of Owners' Comments about Dogs between the Ages of 12 Weeks and 2 Years. *Animals*. 13, 1863.
<https://doi.org/10.3390/ani13111863>
- Page, J. (2014) Role of puppy parties in socialising and educating puppies. *Veterinary Nursing Journal*. 28, 26-28. <https://doi.org/10.1111/j.2045-0648.2012.00257.x>
- Sveriges Veterinärförbund (2021) Riktlinje angående kastration av hund.
https://www.svf.se/media/pgclpopg/kastration-av-hund_2021.pdf, använd: oktober 2023
- Roulaux, P. E. M., van Herwinjnen, I. R. & Beerda, B. (2023) Desexing dogs as a means of decreasing the generally regarded sexually dimorphic behaviors of urine marking, mounting, and roaming. *Journal of Veterinary Behavior*. 62, 47-52.
<https://doi.org/10.1016/j.jveb.2023.01.006>
- Schmidt, S. J. (2020) Distracted learning: Big problem and golden opportunity. *Journal of Food Science Education*. 19, 278-291. <https://doi.org/10.1111/1541-4329.12206>
- Seksel, K., Mazurski, E. J & Taylor, A. (1999) Puppy Socialisation programs: short and long term behavioural effects. *Applied Animal Behaviour Science*. 62, 335-349.
[https://doi.org/10.1016/S0168-1591\(98\)00232-9](https://doi.org/10.1016/S0168-1591(98)00232-9)
- Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2020:8) om hållande av hundar och katter, saknr L102
- Statens Veterinärmedicinska anstalt, 2023.
<https://www.sva.se/amnesomraden/djursjukdomar-a-o/spolmask-hos-hund/>, använd: oktober 2023
- Svenska Kennelklubben, 2020
<https://www.skk.se/globalassets/media---skk.se/delade-hundras-dokument--illustrationer/rasstandard/rasstandard-papillon-phalene-fci-77.pdf?timestamp=20231101093237>, använd: juni 2024
- Svenska Kennelklubben, 2023a <https://www.skk.se/sv/hundagande/kopa-hund/Funderar-du-pa-hund/vanliga-fragor/>, använd: oktober 2023
- Svenska Kennelklubben, 2023b
<https://www.skk.se/sv/uppfodning/guide-vill-du-bli-uppfodare/att-tanka-pa-innan/>, använd: oktober 2023
- Tal, M., Parr, J.M., MacKenzie, S. & Verbrugghe, A. (2018) Dietary imbalances in a large breed puppy, leading to compression fractures, vitamin D deficiency, and suspected nutritional secondary hyperparathyroidism. *Canadian Veterinary Journal*. 59, 36-42. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/29302100/>
- Turrell, A. (2016) Polite and protected puppies: how to run puppy classes that maintain a safe environment and help establish good behaviour. *Veterinary Nursing Journal*. 31, 235-256. <https://doi.org/10.1080/17415349.2016.1187506>
- Urfer, S. R. & Kaeberlein, M. (2019) Desexing Dogs: A review of the current literature. *Animals*. 9, 1086. <https://doi.org/10.3390/ani9121086>
- Vander Heyden, L., Lejeune, J-P., Caudron, I., Dettleux, J., Sandersen, C., Chavatte, P., Paris, J., Deliège, B. & Serteyn, D. (2013) Association of breeding conditions

- with prevalence of osteochondrosis in foals. VetRecord. 172, 68.
<https://doi.org/10.1136/vr.101034>
- Victorsson, I. (2014) Förekomst av endoparasiter hos vuxna hundar i Sverige.
Examensarbete i veterinärmedicin. Institutionen för biomedicin och veterinär
folkhälsovetenskap. Sveriges lantbruksuniversitet
- Wallis C. & Holcombe, L. J. (2020) A review of the frequency and impact of periodontal
disease in dogs. Journal of Small Animal Practice. 61, 529-540.
<https://doi.org/10.1111/jsap.13218>
- Windahl, U. & Ingman, J. 2009. Grundvaccination av hund och katt. Veterinärkongressen
2009.
- Yavor, K. M., Lehmann, A. & Finkbeiner, M. (2020) Environmental Impact of a Pet
Dog: An LCA Case Study. Sustainability 12, 3394.
<https://doi.org/10.3390/su12083394>

Populärvetenskaplig sammanfattning

Som blivande eller nybliven hundägare är det svårt att sälla bland all information som finns tillgänglig, hur ska man sköta sin nya valp, vilket foder passar bäst, ska valpen leka med andra hundar, vem ska man lyssna på? Uppfödare är för många en kunskapsresurs och syftet med den här enkätstudien var att initiera en granskning av hur uppfödare införskaffar sin kunskap, hur de förmedlar information till valpköpare och om det sker någon uppföljning samt i vilken omfattning de ger råd inom olika områden kopplat till bland annat hundens skötsel och utveckling.

Enkäten publicerades som publikt inlägg på författarens privata Facebooksida och spreds sedan organiskt genom delningar och taggningar. Totalt inkom 319 kompletta svar från uppfödare och utifrån de svaren kan man utläsa att merparten av respondenterna har tagit del av någon slags uppfödarutbildning och/eller hade en mentor som stöd, huvudparten uppgav att de förmedlade informationen både muntligt och skriftligt och majoriteten säkerställde på något sätt att valpköparen förstått informationen. Respondenterna ansåg sig i hög grad informera sina presumtiva valpköpare om såväl utfodring, utvecklingsfaser, socialiseringsträning, ensamhetsträning, rumsrenhetsträning samt skötselrelaterade ämnen såsom pälsvård, kloklippning och även veterinära angelägenheter. Det som var avvikande från trenden med information i stor eller mycket stor omfattning var förebyggande tandvård i form av tandborstning. Strax över hälften av respondenterna hade planlagd uppföljning med de nya valpköparna, och många uppgav att de alltid finns tillgängliga för frågor och stöd.

Sett till både djurvälstånd och belastning på samhället, om något gått snett, så har uppfödare en stor roll att fylla genom att dels själva besitta och tillämpa egen kunskap samt att efter bästa förmåga säkerställa att valpköparens kompetensnivå är tillfredställande för att kunna ge valpen en trygg uppväxt och ett harmoniskt hundliv.

Tack

Författaren önskar tacka såväl nuvarande som tidigare handledare för stöttning och vägledning under skrivandets gång och under transformationen av ämnesområdena under årens lopp. Tack Jenny Loberg, Lisa Lundin, Maria Andersson, Elin Weber och Hanna Lindqvist. Tack till tålmodig och stöttande sambo Alexander Augustsson. Vidare framförs tack till vänner och familj, Rex, Inja, Fendi, Link, Sisu, Raya och andra 4fota vänner. Ett speciellt tack till Linda Ernholm, Ann-Sofie Sandell, Anna Ahlgren och Lizette Nelsson.

Publicering och arkivering

Godkända självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU publiceras elektroniskt. Som student äger du upphovsrätten till ditt arbete och behöver godkänna publiceringen. Om du kryssar i **JA**, så kommer fulltexten (pdf-filen) och metadata bli synliga och sökbara på internet. Om du kryssar i **NEJ**, kommer endast metadata och sammanfattning bli synliga och sökbara. Även om du inte publicerar fulltexten kommer den arkiveras digitalt. Om fler än en person har skrivit arbetet gäller krysset för samtliga författare. Du hittar en länk till SLU:s publiceringsavtal på den här sidan:

- <https://libanswers.slu.se/sv/faq/228316>.

JA, jag/vi ger härmed min/vår tillåtelse till att föreliggande arbete publiceras enligt SLU:s avtal om överlåtelse av rätt att publicera verk.

NEJ, jag/vi ger inte min/vår tillåtelse att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara.